

Överflödande nåd (Rom 5:20)

Reformatorn Martin Luther säger om ordet nåd, att det är det käraste och rikaste ordet i hela evangeliet; det innefattar hela frälsningen och ger den rätta betydelsen åt all undervisning i Bibeln.

De romersk-katolska teologerna tillät inte att man kritiskt granskade läran om den ingjutna nåden i Bibelns ljus i dialogen med lutheranerna. Orsaken var att denna lära inte är grundad i Bibeln.

Nåden, Guds förunderliga nåd mot oss syndiga människor, som vi **inte** på något sätt **förtjänar**, är en obegriplig sak. Vad är nåd egentligen?

Jag minns en bok, vars titel fick mig att fundera på vad nåd är lite djupare redan innan jag fyllt 20 år. Det var John Bunyans bok *Överflödande nåd*, som var hans egna memoarer.

Jag bodde som ung studerande på diakonissanstalten i Helsingfors och fick då den här boken i gåva av anstaltens gamla bibliotekarie, syster Ruth Palmroth, som jag ibland hjälpte att ordna boktravarna. Bunyan kunde tala om nåd på ett sätt som berörde oss unga män.

Vår lärogrund "Detta tror vi" definierar nåd som Guds **oförtjänta kärlek** mot syndiga människor. Bibeln lär, att frälsningen **helt och hållet är ett verk av Guds nåd utan någon medverkan av människan**.

Denna Bibelns undervisning avvisas av den romersk-katolske teol.stud. Emil Anton i hans nyligen utkomna bok "Den katolske Paulus". Han påstår: "*Vi måste utföra ett arbete för att bli frälsta, och vi är inte slutligt rättfärdiggjorda och frälsta förrän på domedagen.*" (s 78)

Vi är helt av annan åsikt än denna i Finland verksamme försvararen av romersk-katolsk tro.

Då vi vet, att vi inte har någon andel i vår frälsning, förhindras å ena sidan högmod, å andra sidan förtvivlan. Högmodet att vi skulle kunna inverka på vår frälsning hindrar tron.

Grunden för tron tas bort av hopplöshet och förtvivlan, som vi hamnar i genom tanken att vår frälsning på något sätt hänger på oss svaga människor. Bibelns väg är den enda rätta och trygga vägen. Kristus har fullbordat allt det som behövs för vår frälsning. Gud har i sin nåd **tillräknat** det till rättfärdighet för alla människor.

Genom tron allena åtnjuter vi frälsningen personligen. I Bibeln är nåden **Guds sinnelag och välvilja** mot oss syndiga människor. Romersk-katoliker kan inte godkänna denna Bibelns lära, eftersom Tridentiska kyrkomötet förbannar dem som omfattar den. Orsaken till deras avvisande är klar. Hönecke nämner den:

*"Om de skulle godkänna Bibelns lära, att den enda orsaken till rättfärdiggörelsen är **Guds nådiga sinnelag och välvilja** mot oss, skulle de tvingas att avvisa sin egen romersk-katolska falska lära om rättfärdiggörelsen."* (Ev.luth. Dogmatik III, s. 320.) Enligt Rom förvärvar människan åt sig sin frälsning genom den nåd som har ingjutits i henne.

I det här föredraget granskar vi nådens härlighet genom att studera olika bibelställen. Jag har försökt märka ut de ställen i texten som visar, att när nåden studeras i ljuset av bibeltexterna, visar den sig vara Guds sinnelag och välvilja mot oss och inte den i oss ingjutna nåden. Luthers lära är alltså bibelenlig, medan Roms lära är bibelstridig.

I rättfärdiggörelsen måste man skilja mellan den frälsande nåden som grundar sig på Kristi verk, i betydelsen Guds oförtjänta välbehag, och nådeverkningarna i människan, dvs. ingjuten nåd [*gratia infusa*], som kan sägas vara olika slags gåvor som ges åt människorna. *Gratia*

infusa är ofullständig och frälsningen grundar sig inte på den. Frälsningens grund är Guds nådiga sinnelag och inte människans förnyelse.

Nåden är helt och hållet nåd

Vi människor **förtjänar inte** Guds välvilja eller nåd. Bibeln säger det här överallt, det här är en grundläggande sanning för oss kristna. Vi har inte förtjänat Guds välvilja och nåd med någon gärning eller gott uppsåt. Guds nåd är ändå en obegriplig välvilja mot oss, som inte förtjänar den. Den är Guds välvilja mot oss, som förtjänar något annat: straff, dom, Guds vrede, död och helvetets eld. Den här läran måste vi hålla oss stadigt till, för att vi ska förstå vad nåden är.

Världen, som Gud skänker sin nåd, består av en väldig mängd **syndiga människor**. Talet om den syndiga världen låter i våra öron urvattnat. Kanske vi inte ens anser oss själva vara särskilt dåliga. Vi kan tala om den syndiga världen utan rädsla och förfäran.

Ofta förstår vi vår egen syndighet bara så, att vi inte är fullkomliga, att det finns många små brister i oss, men att vi trots dessa i huvudsak är rätt så skapliga människor. Vi har många goda egenskaper och karaktärsdrag.

Tyvärr är det här är en eländig blindhet, som åsamkar oss skada. Enligt Bibeln betyder det att vi är syndare att vi i den helige Gudens ögon är **fullständiga rövare och banditer**, som Gud visar bort och dömer till helvetet. Vi känner inte ens som kristna våra hjärtans bottenlösa djup och inte heller hur obeskrivligt fruktansvärd och avskyvärd vår synd är.

Om vår synd skulle uppenbara sig i vårt samvete i hela sitt motbudande väsen, skulle vi sjunka i djup förtvivlan. Luther undervisar klart om det här i Schmalkaldiska artiklarna:

”Denna arvsynd är ett så djupt ont fördärv i människans natur, att vi icke kunna fatta det med förståndet, utan måste tro det på grund av Skriftens uppenbarelse.” (SA III, 1:3)

För att förstå nåden måste vi därför också tala om synden.

Vad är synd?

Synd är **oacceptabelt högmod, övermod** gentemot Gud som bor i himlen. Synd är ett hårdnackat och dödligt hat mot det goda, och det riktar sig mot den nådige Guden. *”Köttets sinne är **fiendskap** mot Gud. Det underordnar sig inte Guds lag och kan det inte heller.”* (Rom 8:7)

Synd är **det värsta slag av självupphöjelse, ett fördömelsevärt avgudande av människan, brodermord, orenhet, osedlighet, oärlighet och trolöshet.**

Bibeln säger om och om igen, att det för syndens skull **inte bor något gott i människohjärtat**, utan att *”deras hjärtans alla tankar och avsikter ständigt var alltigenom onda”*. (1 Mos 6:5).

Den lutherska bekännelsen lär om det här:

”Ty människan varken ser eller förstår Guds fruktansvärda vrede över synd och död, utan hon fortfar i sin säkerhet att synda med vett och vilja och drar därigenom över sig tusen faror och slutligen den eviga döden och fördömsen.” (KF SD, 2:21)

Med vett och vilja gör människan synd och handlar så mot varje erbjudande av nåden och den Helige Andes frälsningshandlande i Ordet och sakramenten.

Aposteln Paulus beskriver människans natur i dess förskräckliga fördärv i Romarbrevets första och tredje kapitel. Slutsatsen av den första beskrivningen är förfärlig: ”Sådant gör de, fastän de mycket väl känner till Guds rättvisa dom, att de som handlar så är värda döden. Ja, de samtycker också till att andra gör det.” (Rom 1:32)

”Guds vrede uppenbaras från himlen över all ogudaktighet och orättfärdighet hos människor som i orättfärdighet undertrycker sanningen.” (Rom 1:18)

Här läser vi klart att Guds vrede har vället fram från himlen mot denna vår ogudaktiga värld. Världen är förbannad för vår skull. Allt vad människan strävar och trälar, alla tankar, all andaktsutövning, när hon sover och vaknar, kommer och går, allt är fördömligt. Och inte endast människans timliga liv utan också människans eviga liv. Livet är i självt värdefullt, men också när det är som bäst är det arbete och möda, och efter det här livet väntar människan den andra döden, evig natt, helvete. Då är all tröst borta, och Guds vredes allt förtärande eld brinner fullständigt över oss. Helvetets pina är förblivande, utan något slut.

Jesus säger: ”Men rikets barn skall kastas ut i mörkret utanför. Där skall man gråta och skära tänder.” (Matt 8:12)

”Och dessa skall gå bort till evigt straff.” (Matt 25:46)

Nåd är alltså det, att Gud förbarmar sig över denna förskräckliga, ogudaktiga värld och oss onda, syndiga, fördömda och förtappade människor. Denna nåd är obegriplig.

Luther säger i en pingstpredikan över Joh 3:16–21: ”Vad är världen annat än en stor mängd av sådana människor, som inte tror på Gud, inte fruktar honom, inte älskar honom, inte prisar honom och inte tackar honom. De missbrukar all Guds skapelse, hädar hans namn och föraktar hans Ord. De är vidare olydiga mördare, äktenskapsbrytare, tjuvar, rövare, lögnare, bedragare, fulla av trolöshet och allt ont. Kort sagt överträder de alla Guds bud och är i allt tjurskalliga och upproriska. De tror på Guds fiende, själva satan ... Om jag vore Gud, skulle jag önska och sända över världen helvetets eld. Det skulle jag göra. Men vad gör Gud i stället? I stället för att vredgas, som världen med full rätt har förtjänat, har han älskat världen och det på ett så översvallande och förvånande sätt, att han utgav sin ende Son för världen, sin värsta fiende.”

I sin förklaring över lilla Bibeln, Joh 3:16, ”Ty så älskade Gud världen”, säger Luther: ”Här är för oss nådens källa, Guds kärlek. Guds nåd är inte det som världen kallar nådig nedlåtenhet. Det skulle vara ytterst kallt och förfinat. Guds nåd är full av en mycket **stor och stark känsla, kärlek**. Det kan inte finnas någon starkare känsla, genom vilken Gud utgjuter sig själv för oss, än kärlek. Det kan inte finnas någon högre kärlek i himlen eller på jorden än Guds kärlek.”

När nu Guds kärlek har utgjutits i våra hjärtan genom den Helige Ande, kan vi åstadkomma trons frukter.

Guds kärlek

Också vi kan försöka beskriva Guds kärlek utifrån Bibelns undervisning. Guds kärlek är något obeskrivligt fint, den är hans **tvingande lust att åt den värdelösa och fördömda världen** ge både timlig och evig lycka, liv och frälsning. Bibeln säger, att **Gud inte vill vår död** och att han inte vill att vi ska gå under, utan han vill **utan villkor** frälsa oss från alla fördömliga synder.

Kristus kallar oss till sig till sin **älskande, ömma famn**.

”Kom till mig, alla ni som arbetar och bär på tunga bördor så skall jag ge er vila.” (Matt 11:28)

Men Gud försätter också världen och himlen i rörelse, vänder hela världen upp och ner, för att vi skulle bli välsignade. Det här bevisas av att han **redan i evighetens råd** har rannsakat och beslutat, på vilket sätt och hur han ska skaffa välsignelse åt oss alla.

”... liksom han innan världens grund blev lagd har utvalt oss i honom för att vi skulle vara heliga och fläckfria inför honom. I sin kärlek ...” (Ef 1:4)

Nåden är alltså inte bara en känsla i Guds hjärta, utan Guds ousinliga energi, liv, handlande, beslut och verksamhet. Guds **nåd vilar inte**, innan den har nått sitt mål och skaffat frälsning åt världen och syndarna.

Sionsharpan undervisar så här om nåden i (Arvid Hydén, SH 232:1):

*Väldig är Guds nåd över mig, över dig,
ja, över syndare alla.
Gud försonat världen i Kristus med sig.
Må vi med lovsång nedfalla!
Synden är väl stor, men större dock Guds nåd.
Förrän världen var, han funnit detta råd:
låta ende Sonen för syndare dö,
frälsa den brottsliga världen.*

Av nåd kom Guds Son, vår ende Frälsare, **ner till jorden för att bära vår synd**. Det här är Guds nåds stora verk, som stiger ur hans **oändliga** kärlek mot oss syndare. Han utgav sin ende Son för att sona **världens synder**, för att stryka ut vår skuld, för att ge **förlåtelse för våra synder**.

Luther anmärker med anledning av Joh 3:16, att *”i Kristus och med Kristus har Gud inte bara gett oss en del av sin godhet utan allt vad han har, det högsta och bästa, kort sagt sig själv. Han skulle inte kunna ge något mera, bättre eller högre, eftersom han inte har något sådant.”*

Aposteln Paulus säger om samma sak i Rom 8:32:

*”Han som inte skonade sin egen Son utan utlämnade honom **för oss alla**, hur skulle han kunna annat än också skänka oss allt med honom?”*

Med ordet ”allt” avser aposteln dock inte alla timliga och världsliga saker, fastän också det har getts oss med Kristus. Med detta allt avser han framför **allt det, som är nödvändigt, för att vi skulle bli evig lyckliga, för att vi skulle vara gudomligt förvissade om evig frälsning** på grund av den stora gåvan.

Hela världen har fått sina synder förlåtna

Då Gud utgav Kristus för världen, gav han världen en **fullständigt färdig välsignelse**. Alla syndare som lever på jorden är fullständigt återlösta från sina synder, från alla sina synder utan ett enda undantag. Alla människor är försonade med Gud. Hela skulden är betald och rättfärdighet har förvärvats åt alla människor. Alla människors synder är redan förlåtna.

Kol 1:14 säger: *”I honom är vi friköpta och har fått förlåtelse för våra synder.”*

Ef 1:7 säger: *”I honom är vi friköpta genom hans blod och har förlåtelse för våra synder på grund av den [hans] rika nåd.”*

På den här punkten har Jean Calvin och hans efterföljare en förfärande, bibelstridig lära, att Gud inte har älskat alla människor, och att Kristus inte har återlöst alla människor, och att den Helige Ande inte vill omvända alla människor.

Adolf Hönecke säger att det är en falsk lära då Calvin menar att alla människor inte på samma sätt har skapats som föremål för Guds nåd, utan Gud bestämde en del av människorna till evigt liv och en del till förtappelse.

Hönecke visar med stöd av många bibelställen (bl.a. Tit 2:11, Joh 3:16, Apg 4:12, 1 Tim 2:4, Apg 17:30 och 2 Petr 3:9) att Calvin lär falskt och att Guds **nådiga frälsningsplan gäller alla människor** (Dogmatics III, s 34).

Den lutherska kyrkoledaren, prof. C.F.W. Walther skrev år 1873 en mäktig påskpredikan om ämnet *”Uppväckandet av Kristus från de döda utgör en verklig syndaförlåtelse för hela den syndiga världen”*.

Denna sällsynt klara, härliga påskpredikan bevisar, att han rätt förstod läran om nåden eller undervisningen om hur nåden allena helt och fullständigt har **fört vår frälsning till fullbordan utan någon samverkan eller några gärningar från vår sida**.

”Då Gud, alla människors Domare, väckte upp vår Ställföreträdare, Jesus Kristus från de döda och så gav honom avlösning från all skuld och allt straff för synden, som han hade tagit på sig, förklarade Gud samtidigt oss oskyldiga till all vår skuld och det straff för vår synder, vilkas skuld Kristus hade burit för oss.”

Predikan av evangelium eller Kristus och hans verk är i själva verket predikan av syndernas förlåtelse. Gud har sänt evangelium till hela världen. Den romersk-katolska kyrkans grova heresi är det, att den inte ens i sista hand anser Bibelns ord, det heliga dopet och Herrens heliga nattvard som ett nådemedel i ordets egentliga betydelse.

Enligt Roms undervisning är nådemedlen medel som uppmuntrar människorna att under den romerska kyrkans ledning sträva efter att göra sådan dygder, med benäget stöd, att människorna på grund av deras förtjänst småningom och i allt högre grad får del av Guds nåd (Pieper: Kristlig dogmatik, s. 448). Så undervisar inte Bibeln om evangelium. Evangelium är mera än en sådan handledning. Det är en avlösning, ett ord som Gud själv uttalar, att *”dina synder är dig förlåtna”*.

Dopet

Vår Herre Jesus Kristus sände sina lärjungar ut i hela världen och befallde dem att predika evangelium för allt skapat (Mark 16:15). Det här avser syndernas förlåtelse, att predika avlösning för alla människor.

Då Jesus hade uppstått från de döda sade han till sina lärjungar: *”Det står skrivet att Messias skall lida och på tredje dagen uppstå från de döda, och att omvändelse och syndernas förlåtelse skall predikas i hans namn för alla folk, med början i Jerusalem.”* (Luk 24:46–47)

Det är alltså fråga om offentlig förkunnelse av bättring och syndernas förlåtelse, så att människorna skulle bli kristna genom ånger och tro. Vi ska alltså predika den korsfäste och

uppståndne Kristus, för att människorna skulle lära känna sin synd och behöva Frälsaren och tro sina synder förlåtna genom Frälsaren.

Aposteln Petrus förkunnade enligt sin Mästares anvisning: ”Omvänd er och låt er alla döpas i Jesu Kristi namn, så att era synder blir förlåtna. Då skall ni få den helige Ande som gåva.” (Apg 2:38)

Petrus förklarar alltså att det heliga dopet är ett dop till syndernas förlåtelse, dvs. **dopet skapar självt och ger syndernas förlåtelse.**

Jesu lärjunge Ananias sade till Saulus: ”Stå upp och låt dig döpas och tvättas ren från dina synder och åkalla hans namn.” (Apg 22:16)

Luther lär på samma sätt om dopet i Lilla katekesen: ”Dopet verkar syndernas förlåtelse, frälsar från döden och djävulen och **ger evig salighet** åt alla, som tror det, som Guds ord och löften lovar.”

Om Herrens heliga nattvard lär Luther: ”Det ger dessa ord till känna (för er utgiven och utgjutet till syndernas förlåtelse) nämligen att **syndernas förlåtelse, liv och salighet** genom dessa ord ges åt oss i detta sakrament.”

Evangelium är inte bara ord och Ande och liv, Guds kraft och Guds handlande. Alldeles som Jesus förkunnade för den lame mannen, ”dina synder är dig förlåtna” (Luk 5:20), så förkunnar evangeliet för oss en **verklig syndernas förlåtelse, som redan existerar** inför Gud. Frågan är i själva verket Guds förlåtelse genom förkunnarens ord: ”Då är det inte ni som talar, utan er Faders Ande kommer att tala genom er.” (Matt 10:20)

Andens utgjutande genom Ordets predikan

Genom Kristi återlösningsverk för världen frambringades och gavs också den Helige Ande. Då Petrus förklarade pingstundret sade han: ”Nej, det är detta som är sagt genom profeten Joel: Och det skall ske i de sista dagarna, säger Gud: Jag skall **utgjuta av min Ande över allt kött.**” (Apg 2:16–17)

Petrus säger inte bara att Gud utgjuter den Helige Ande, utan att Gud utgjuter den Helige Ande över allt kött. Då Kristi förnedrings tillstånd hade avslutats efter hans uppståndelse utgöt Gud verkligen Anden över allt kött, den samme Anden som fås genom Kristi återlösningsverk. Det evangelium som predikas för hela världen är i själva verket ett verk av den Helige Ande som Kristus ger. Den Helige Ande är alltid bunden till detta Ord, som Jesus säger: ”De ord som jag har talat till er är Ande [Pneuma] och liv.” (Joh 6:63) **Överallt där evangeliet förkunnas, utgjuts också Anden över Ordets åhörare.**

Då aposteln Petrus predikade i Jerusalem på pingstdagen blev många lyssnare omvända till Kristus. När Petrus talade i Kornelius hus utgöts den Helige Ande, och alla blev omvända: ”Medan Petrus ännu talade föll den helige Ande över alla som hörde ordet.” (Apg 10:44) ... ”Och han befälde att de skulle döpas i Jesu Kristi namn.” (Apg 10:48)

Alla åhörare blir likväl inte alltid omvända, då Ordet predikas. Ändå är det sant, att var och en som verkligen lyssnar till Ordet är i den situationen, att den Helige Ande gör sitt verk och drar hans hjärta mot omvändelse och helgelse. Både förkunnarna och åhörarna borde med ett fast grepp ta tag i det eviga livet. Det predikade eller lästa Ordet är aldrig dött eller ineffektivt. **Den Helige Ande verkar alltid och i alla situationer genom Ordet hos alla som hör Ordet** till bättring, syndakännedom, trons födelse, tröst och helgelse.

Inte heller lagens ord är tomt tal, utan som profeten Jeremia säger: ”*Är inte mitt ord som en eld, säger HERREN, och likt en slägga som krossar klippan?*” (Jer 23:29)

Guds ords kraft i allmänhet och evangeliets kraft förklaras i Hebr 4:12: ”*Ty Guds ord är levande och verksamt. Det är skarpare än något tveeggat svärd och tränger igenom, så att det skiljer själ och ande, led och märg, och det är en domare över hjärtats uppsåt och tankar.*”

Till allt Guds ord hör Guds aktiva handlande, för Gud är inte bara ord utan han är en aktivt verksam Gud: ”Säger han något utan att göra det, talar han något utan att fullborda det?” (4 Mos 23:19)

Där lagen predikas är Guds Ande närvarande och överbevisar genom den åhörarna om deras synder, så att blir övertygade i sina samveten om sina synder. Lagen åstadkommer alltid och överallt syndakännedom. ”Genom lagen ges insikt om synd.” (Rom 3:20) Evangelium **föder alltid och överallt kännedom om frälsningen**, tro, nyfödelse och helgelse. Den verkar alltid detta. Det att Guds ord inte hos alla leder till personlig kännedom om synd och frälsning, tro, omvändelse och helgelse, beror på att de förhärdar sig och förhindrar den Helige Andes verk i hjärtat.

Hur stort är det inte när förkunnaren får predika både för sig själv och åhörarna Guds ord, då han vet, att det har en sådan verkan. Och hur viktigt är det inte, att vi åhörare inte hindrar och täpper till den Helige Andes verksamhet genom Ordet.

”Bedra inte er själva. Gud bedrar man inte: det människan sår skall hon också skörda. Den som sår i sitt köttets åker skall av köttet skörda undergång, men den som sår i Andens åker skall av Anden skörda evigt liv.” (Gal 6:7–8)

Gud missköter oss inte

Gud har inte slarvat med något, vilket är en tröst och glädje för oss. Han har i Kristus gett oss allt, som behövs och är nyttigt för att vi ska bli frälsta. Aposteln Paulus lyfter fram detta särskilt i tre bibelställen.

”*Vi vet att för dem som älskar Gud samverkar allt till det bästa, för dem som är kallade efter hans beslut.*” (Rom 8:28)

Här talar aposteln ur vårt kristna perspektiv och säger att nåden kraftigt verkar en välsignelse i vårt liv. Han klargör också, att vårt nådaval i Kristus innehåller hela vår frälsning från början till slut.

Efesierbrevet meddelar att all fullhet av de himmelska, andliga välsignelserna har utgjutits i oss i Kristus. ”*Välsignad är vår Herre Jesu Kristi Gud och Fader, som i Kristus har välsignat oss med all den himmelska världens andliga välsignelse.*” (Ef 1:3)

Kol 1:12–14 säger: ”*Fadern ... har gjort er värda att få del i det arv som de heliga har i ljuset. Han har frälst oss från mörkrets valde och fört oss in i sin älskade Sons rike. I honom är vi friköpta och har fått förlåtelse för våra synder.*”

Aposteln Johannes säger vidare, i en hänförelse som den Helige Ande har verkat: ”... och vi såg hans härlighet, en härlighet som den Enfödde har av Fadern, och han var full av nåd och sanning. ... **Av hans fullhet har vi alla fått, nåd och åter nåd.**” (Joh 1:14, 16)

Nåden är fri från alla villkor och trappsteg

Gud vill inte ha något av oss i förväg och **ställer inte upp villkor eller trappsteg** för att han ska ge oss sin frälsande nåd. Gud gjorde upp sin frälsningsplan för oss i Kristus före världens grundläggning, också för mig och dig, innan vi ens fanns till. **Vi kunde alltså inte göra något** för att få del av denna välsignelse.

Han utvalde oss i Kristus till välsignelsens objekt **utan att fråga oss något**. Han återlöste oss genom Kristus utan att först be oss om lov att få återlösa oss. Han strök bort våra skulder, försonade oss med sig själv, förlät oss alla våra synder, och gav oss avlösning **innan vi själva förmådde be honom om det**. Han sände sin Helige Ande till världen, gav sitt evangelium, uppenbarade det överallt och han låter nu förkunna det överallt i världen **utan att** här heller **fråga oss till råds**, om det här är klokt och lämpligt från vår synpunkt.

Vi kan inte hindra att Gud klappar på vårt hjärta genom sin Ande och sitt ord, och vi kan inte hindra att han skakar om oss inne i vårt hjärtas vrå. Vi kan inte hindra att Herren övertygar oss om vår synd, om rättfärdighet, dom och vår frälsning i Kristus. Vi kan naturligtvis med vår ondska göra om intet den omvändelse och helgelse som den helige Ande vill verka i oss.

Ingen människa kan ändå något åt att den helige Ande verkar genom Ordet och sakramenten och verkar i människan tro, omvändelse, helgelse och bevarandet i tron.

Samarbete

Gud verkar i oss sinnesändringen och tron helt utan något samarbete från vår sida. I andliga saker **gör en oomvänd människa bara motstånd** mot Gud, och det också medvetet. Hon märker inte och känner inte Guds förskräckliga vrede för syndens skull utan förblir medvetet i sin sorglöshet och går slutligen förlorad (Konkordieformeln SD II, 21). Om vi omvänder oss, måste vi erkänna som Jeremia: *"Du Herre, övertalade mig, och jag lär mig övertalas. Du grep mig och blev mig övermäktig."* (Jer 20:7).

När en människan omvänder sig och den helige Ande börjar sitt verk i henne, kan hon samarbeta med Gud, men Konkordieformeln betonar att människan inte samarbetar med Guds Ande på det sättet som två hästar drar en vagn. Människan verkar alltså inte med naturliga krafter, utan med nya krafter och gåvor, som den helige Ande har gett henne när han **gav omvändelse till människan** (Konkordieformeln, SD II, 66). **Från början till slut** är frälsningen, dess början och dess välsignade slut, en gåva och Guds nådeverk.

Nåden är en fri och frälsande nåd. I oss, syndare, finns inget som skulle förmå Gud att visa oss nåd. Gud skulle fortfarande vara fullkomlig och ostrafflig fastän han inte skulle förlåta en endaste syndare och fastän han skulle lämna den i den skuld och förtappelse som de själva har valt.

Enligt Bibeln är nådens orsak Guds kärlek och barmhärtighet (Matt 18:33): **"Borde inte också du ha förbarmat dig över din medtjänare, som jag förbarmade mig över dig?"**

I GT ges bara ett motiv för nåden: **Så förhårligar Gud sig själv**. *"Jag, jag tvättar bort dina överträdelser för min egen skull, och dina synder kommer jag inte mer ihåg."* (Jes 43:25)

"För mitt eget namns skull är jag långmodig, för mitt lovs skull stillar jag min vrede, så att jag inte fördärvar dig ... för min egen skull, ja för min egen skull gör jag det, ty hur skulle jag kunna låta mitt namn bli ohelgat? Jag ger inte min är åt någon annan." (Jes 48:9, 11).

Guds har inte sin största ära i sin vishet och makt utan i sin nåd. Nåden är hans **hjärtelag, hans innersta väsen**, och han vill att alla människor skall känna honom som sådan. Moses

ber Gud visa sin ära: ”*Låt mig alltså se din härlighet.*” (2 Mos 33:18) Gud ropar till honom när han går förbi: ”*HERREN! HERREN! – en Gud, barmhärtig och nådig, sen till vrede och stor i nåd och sanning, som visar nåd mot tusenden, som förlåter onda gärningar, brott och synder, men som inte låter bli att bestraffa.*” (2 Mos 43:6, 7)

Nåden är **helt och hållet Guds godhet**. Han vill vara nådig och därför är han nådig. Profeten Jesaja säger: ”*Det var Herrens vilja att slå honom och låta honom lida.*” (Jes 53:10) Aposteln Paulus uttrycker det som Gud behagade göra: ”... *beslöt Gud att genom den dårskap som vi predikar frälsa dem som tror.*” (1 Kor 1:21)

Guds utkorelse

Gud säger till Moses: ”*Jag är barmhärtig mot vem jag vill och jag förbarmar mig över vem jag vill.*” (2 Mos. 33:19)

Romarbrevet 9 lånar detta ställe för att belägga Jakobs utkorelse framom Esaus. Från den utvalde Jakob fortsätter släktet ända till Messias, men inte från Esau.

Romarbrevet tillbakavisar beskyllningen att Gud skulle vara godtycklig och orättfärdig. Aposteln Paulus tillägger: ”*Alltså beror det inte på någon människas vilja eller strävan utan på Guds barmhärtighet.*” (Rom 9:16)

Om vi protesterar mot Gud, så svarar aposteln Paulus oss: ”*Men du, människa, vem är du som går till rätta med Gud? Inte kan väl det som formas säga till den som formar det: Varför gjorde du mig sådan? Har inte krukmakaren den rätten över leret att av samma klump göra ett kärl för hedrande användning och ett annat för mindre hedrande?*” (Rom 9:20–21)

Vad är orsaken till att Gud **från tidernas begynnelse utvalde oss kristna till frälsning** genom att Anden helgar oss och vi tror sanningen? (2 Tess 2:13) Grunden kan inte vara den, att han skulle ha sett något gott i oss, något bättre än det han såg i andra människor. Det fanns **inget i oss som skiljer oss från andra**. Grunden är den, att Gud såg det för gott, att han ville göra så.

Gud utskiftar alltså nåden fritt bland människor, och vårt förnuft kan till och med tänka att Gud är godtycklig eller partisk. Det är dock inte fråga om mänsklig godtycklighet utan om Guds majestät. **Han låter oss inte vara egenrättfärdiga** och hycklande fariséer. Han vill att vi tjänar honom i ödmjukhet, med fruktan och bävan. I Dan 4:32 heter det om Guds överlägsenhet: ”*Alla som bor på jorden räknas för intet, han gör vad han vill med himlens här och med dem som bor på jorden. Ingen kan stå emot hans hand eller säga till honom: 'Vad är det du gör?'*”

Bibelns lära om **Guds fria, majestätiska utkorelse när han utdelar sin nåd** omkullkastar inte läran om **nådens fullhet** och att den är **allmän**. Dessa sidor löper parallellt. Båda lärdomarna skall tros samtidigt även om vi inte kan omfatta dem med vårt förstånd.

Vi kan inte kräva nåd av Gud, utan vi bör underordna oss Guds ord, som säger att nåden inte beror på våra ansträngningar utan allt beror på Gud. Honom skall vi fly till i Jesu Kristi namn.

Här är en stor tröst för alla kristna. Vi får lära oss att **lämna oss själva helt i Guds nåd** och barmhärtighet. Det beror inte på oss **om vi blir välsignade**, utan den saken har **Gud lagt i Jesu Kristi trogna och pålitliga händer**. I hans händer är vi trygga. Ingen kan rycka oss ur hans händer och inte heller ur hans Faders händer (Joh 10:28–29).

Fil 2:13 säger: ”*Ty Gud är den som verkar i er både vilja och gärning, för att hans goda vilja skall ske.*” Aposteln fastslår dock inte här att vi inte alls skall bry oss om huruvida vi blir saliga eller inte. Så tänker vår gamla människa som bor i oss. Tvärtom skall vi ta fasta på apostelns ord i Fil 2:12:

”*Därför, mina älskade, liksom ni alltid har varit lydiga, så arbeta med fruktan och bävan på er frälsning, inte bara som när jag var hos er, utan ännu mycket mer nu när jag inte är hos er.*”

Helt konkret är en kristens strävan till frälsning inte ett införskaffande av frälsningen, utan ett troget bruk av Ordet och sakramenten till trons stärkande och till bruk av de andliga gåvorna. August Pieper kallar denna säregna, speciella logik för Guds logik, som råder oss att inte förakta Guds nåd. Denna logik råder oss att alltid hålla denna Guds överflödande nåd viktigare än denna världen.

Källor: *Anton, Emil*: Katolinen Paavali. Katolinen tiedotuskeskus 2009
Svenska kyrkans bekännelseskrifter.
Gurgel, Richard: This we believe. Questions and answers. NPH 2006
Hönecke, Adolf: Ev.Luth. Dogmatics. NPH 2003 Luther cd-rom. SLEY 1996
Pieper, August: The Despising of Grace is the Death of the Church. WELS Essay file 1918.

Översättning från finska: Hans Ahlskog och Ola Österbacka